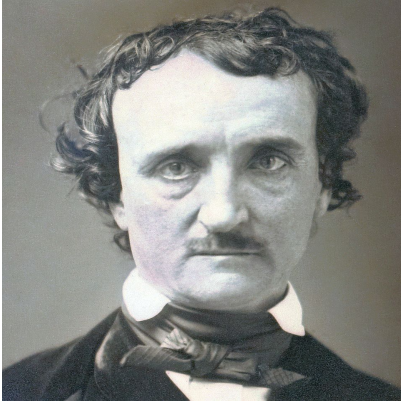

Edgar Allan Poe – een tragedie

Beschrijving

Je hoeft geen detective te zijn om je de verwoestende gevolgen voor te stellen die de dood van Poe's beide ouders, *David* en *Eliza Poe*, had voor hun vroegrijpe en gevoelige –Eddy–. Toen hij amper drie jaar oud was, stierven ze binnen enkele maanden na elkaar, waarschijnlijk aan bittere ontberingen en/of tuberculose, kort nadat vader het gezin in de steek had gelaten en in de drank was gevallen.

Pleegkind

In 1812 werd Edgar onofficieel geadopteerd door de welvarende *John* en *Frances Allan* uit *Richmond, Virginia* (vandaar zijn middelste naam). Terwijl Poe een goede band had met Frances, die dol op hem was, zou de scherpe en veeleisende John Allan uitgroeien tot een aartsvijand, meestal als gevolg van geldproblemen en Edgars impulsieve carrière-keuzes. Niettemin genoot Poe, totdat hij meerderjarig werd, de genade van rijkdom en een goede opleiding, ook tijdens het verblijf van zijn nieuwe familie in *Engeland* van 1815 tot 1820, waar zijn pleegvader een filiaal van zijn lucratieve exportbedrijf opende.

Drank en gokken

Tijdens zijn groei naar volwassenheid, werd Poe in veel opzichten zijn eigen ergste vijand, of het nu om geldzaken ging of om zijn roekeloze en losbandige gedrag. Net als zijn echte vader zou hij een levenslange strijd moeten voeren met de drankfles, een ondeugd die meestal hand in hand ging met zijn verkwistende (en ongelukkige) gokgewoonten.

Zoals menig alcoholist was Poe al vijftig jaar vóór de novelle van *Robert Stevenson* een casestudy voor *Jekyll-and-Hyde*, nuchter was hij verlegen, beleefd en deftig, maar boos en twistziek als hij dronken was. Maar zelfs tijdens zijn –dry–-periodes was Poe een aanhanger van het recenseren van literatuur met een –poison pen–. Het leidde tot epische publieke vetes met zowel collega's als rivalen.

Poe was een gefrustreerde kunstenaar en vocht zijn hele leven voor de erkenning en het financiële

succes dat hem toekwam.

DÃ©jÃ vues

In een vreselijke dÃ©jÃ vu, in 1829, stierf Poe's pleegmoeder plotseling op 43-jarige leeftijd. Dat liet hem volledig onder de hoede van John Allan, die steeds meer op gespannen voet kwam te staan met zijn 'pleegkind'. Tegen die tijd had Poe, een aspirant-dichter, een melancholisch, angstig karakter ontwikkeld dat hem op zijn verschillende scholen als een buitenstaander bestempelde. In 1824 kreeg hij opnieuw een verpletterende klap toen *Jane Stanard*, de excentrieke jonge moeder van een van zijn vrienden, stierf.

Jane was een sympathieke en verzorgende figuur geworden voor de tiener Edgar, zozeer zelfs dat ze een van zijn bekendste gedichten zou inspireren, 1831's 'To Helen'.

Poe en de vrouwen

Er kan veel worden gezegd over Poe's intense, geïdealiseerde relaties met de vrouwen in zijn leven. Helaas kwam er weinig van, hetzij als gevolg van een vroeg doodbloeden, hetzij als gevolg van hun romantische weigeringen. Dergelijke vrouwen lieten gewoonlijk hun fictieve sporen na in zijn werken. Dat was niet alleen in zijn poëzie, maar ook in de korte verhalen. In 'Fall of the House of Usher' (1839) wordt de dood van de ziekelijke *Madeline Usher*, onbedoeld en nachtmerrieachtig versnelt door de acties van haar even gedoemde broer, *Roderick*. In 'Ligeia' (1838), dat Poe het 'beste verhaal noemde dat ik ooit heb geschreven', kijkt de naamloze verteller niet alleen tevergeefs toe terwijl zijn geliefde vrouw, de statige *Lady Ligeia*, plotseling sterft, maar kijkt ook hulpeloos toe hoe zijn nieuwe bruid, de *Lady Rowena* hetzelfde lot ondergaat.

Maar voordat Poe zijn literaire roeping volgde, hield hij zich bezig met het ene na het andere doodlopende beroep. Hij studeerde aan de nieuwe *Universiteit van Virginia* van *Thomas Jefferson* in *Charlottesville*, maar werd gedwongen zich terug te trekken vanwege de weigering van zijn spaarzame vader om nog meer van zijn schulden te betalen, vooral door zijn gokverslaving.

Militaire aspiraties

Bijna in een opwelling sloot hij zich in 1827 aan bij het leger, opklimmend tot sergeant-majoor, maar hij werd het al snel beu. Hij lobbyde om in 1830 toegang tot *West Point* te krijgen. Hoewel hij de academische voordelen genoot, was Poe niet geschikt voor de militaire discipline. Verdere onmin met zijn pleegvader zorgde ervoor dat hij opzettelijk bevelen negeerde, wat leidde tot een krijgsraad en uitzetting uit de Academie.

Zelfs toen hij voor altijd zijn bruggen achter zich in brand stak, vooral met John Allan (nu hertrouwd), vond en volgde Poe niettemin zijn literaire passie, hoe dwalend ook. Hij publiceerde zijn slanke eerste dichtbundel (*Tamerlane*) in 1827. Deze werd door het lezerspubliek uniform genegeerd. In 1831 vestigde hij zich in *Baltimore*, waar hij een hechte, eeuwige relatie begon met een andere moederfiguur, *Maria Clemm*, de zus van zijn overleden vader, en weduwe. Terwijl hij de familiebanden hernieuwde, onder meer met een oudere broer, maakte Poe zijn eerste serieuze overstap naar een fulltime carrière als schrijver en redacteur. Zoals een biograaf het uitdrukte, was Poe goed op weg om

â??de treurigste en vreemdste figuur in de Amerikaanse literatuur te worden.â??

Virginia

Vreemd was inderdaad Poe's gedenkwaardige beslissing om in 1836 met Maria Clemm's 14-jarige dochter *Virginia* te trouwen. De charmante, kleinzielige en aangenaam mollige Virginia was in bijna alle opzichten het tegenovergestelde van haar spichtige, sombere echtgenoot, aan wie ze toegewijd was. Hoewel de relatie aanvankelijk zusterlijk was, veranderde hun liefde kennelijk in een echtelijke toen ze volwassen werd.

In Baltimore begon hij aan een reeks banen als redacteur van literaire tijdschriften aan de oostkust, waarbij hij doorgaans te maken kreeg met lage lonen (â??betaalde sleurâ?) en lange werktijden. Poe's stekelige trots en artistieke frustraties, gecombineerd met zijn opvliegende karakter, brachten hem in de ene confrontatie na de andere met zijn uitgevers, wat meestal tot zijn ontslag leidde.

Op de goede weg?

Tijdens deze periode in Baltimore en later in Richmond begon Poe met het schrijven van de werken die zijn reputatie en zijn nalatenschap zouden verdienen. In 1833 won hij twee geldprijzen voor zijn poëzie en korte verhalen, wat hielp zijn zorgen weg te nemen. Tijdens een maar al te kort intermezzo in 1836 schreef hij dat â??Ik een redelijk vooruitzicht heb op toekomstig succesâ?in Ã©Ã©n woord: alles is goedâ?. Dergelijke gevoelens logenstraffen de bitterheid die hij moet hebben gevoeld nadat John Allan in 1834 stierf, en zijn eigenninnige pleegzoon niets in zijn testament naliet.

Toch niet

Poe vond relatieve stabiliteit in zowel zijn familie leven en zijn nieuwe baan als redacteur van de prestigieuze *Southern Literary Messenger* waar hij ook met actuele artikelen en zijn bijtende, controversiële boekrecensies bijdroeg. Hij breidde zijn creatieve reikwijdte uit door in 1835 â??*The Unparalleled Adventure of One Hans Pfaall*â? te schrijven, een vroeg, uitgebreid sciencefictionverhaal over een luchtballonreis naar de maan, decennia eerder dan Jules Verne. Gedreven door de noodzaak om zijn nieuwe familie (nu inclusief Maria) te onderhouden met een schamel loon, vervalt Poe weer in drankmisbruik.

Hoewel alcoholisme tegenwoordig wordt gezien als een soort genetisch bepaalde ziekte, werd het in de tijd van Poe algemeen gezien als een karaktergebrek. Vanwege zijn drankgebruik, begin 1837, werd Poe ontslagen uit zijn functie bij de Messenger.

Poe en zijn gezin zouden een groot deel van de volgende zes jaar in Philadelphia doorbrengen, waar hij opnieuw werk kon vinden als tijdschriftredacteur. Het belangrijkste was dat de berichten hem uitlaatkleppen gaven voor korte verhalen die sindsdien wereldfaam hebben verworven, waaronder â??*House of Usher*,â? â??*Ligeia*,â? en â??*The Man That Was Used Up*â? (allemaal gepubliceerd in 1840 als onderdeel van zijn tweedelige collectie genaamd â??*Tales of the Grotesque and Arabesque*â?).

Gothic genre

Hoewel Poe bij elke publicatie erkenning en lezerspubliek verwierf, trok hij tegelijkertijd ook bekendheid (en veroordeling) vanwege zijn morbide onderwerpen en stijl, waardoor er kritische vragen over zijn werk opkwamen die nog steeds relevant zijn. Of het nu in detail schrijft over een woeste moordenaar die het hoofd van een vrouw eerst in een schoorsteen steekt in *“Murders in the Rue Morgue”* of een man die zijn huiskat in de ogen steekt in *“The Black Cat”*, de lugubere, vaak gruwelijke verhalen van Poe zijn zeker niet voor preutse mensen.

Erkenning leidde echter niet tot materieel fortuin. Poe's gezinsleven zou hem ook geen blijvende troost bieden. In 1842 werd zijn wereld opnieuw geschokt toen zijn geliefde Virginia begon te lijden aan de eerste dodelijke tekenen van tuberculose. Ze zou de komende vijf jaar wegwijnen, terwijl Poe en haar moeder niets anders konden doen dan troost bieden. Het is begrijpelijk dat haar ziekte en uiteindelijke dood in 1847 op huiveringwekkende wijze tot uiting zouden komen in Poe's werk, onder meer in zijn middeleeuwse pestverhaal, *“The Masque of the Red Death”*.

Naar New York

Ondanks zijn prestaties in Philadelphia, versterkt door zijn nieuwe populariteit in het lezingencircuit, besloot Poe in 1844 met zijn gezin te verhuizen naar New York City, de Amerikaanse uitgeverijhoofdstad. Dit zou zijn professionele *“last stand”* zijn en, ironisch genoeg, ook die waar hij eindelijk nationale bekendheid zou verwerven. Met de uitgave in 1845 van zijn bekendste gedicht, *“The Raven”*, samen met zijn boek met verzamelde verhalen (waaronder *“The Purloined Letter”*, *“Rue Morgue”* e.a.), begon Poe eindelijk een literaire sensatie te worden. Maar bij elke goede referentie vond hij een manier om zichzelf te saboteren, hetzij door vetes te beginnen met andere schrijvers, hetzij door in drank te vervallen. Hij was zich terdege bewust van zijn eigen notoir zelfdestructieve manieren en bestempelde dergelijke menselijke tekortkomingen zelfs in zijn essay uit 1845, *“The Imp of the Perverse”*.

Rufus Griswold werd zijn agent, maar was ook een rivaal en een vijand. Griswold had namelijk *“Memoires van de schrijver”* uitgebracht, waarin Poe werd afgeschilderd als dronkaard en opiumverslaafde. Mede hierdoor was Poe niet erg populair in Amerikaanse literaire kringen.

Waanzinnig

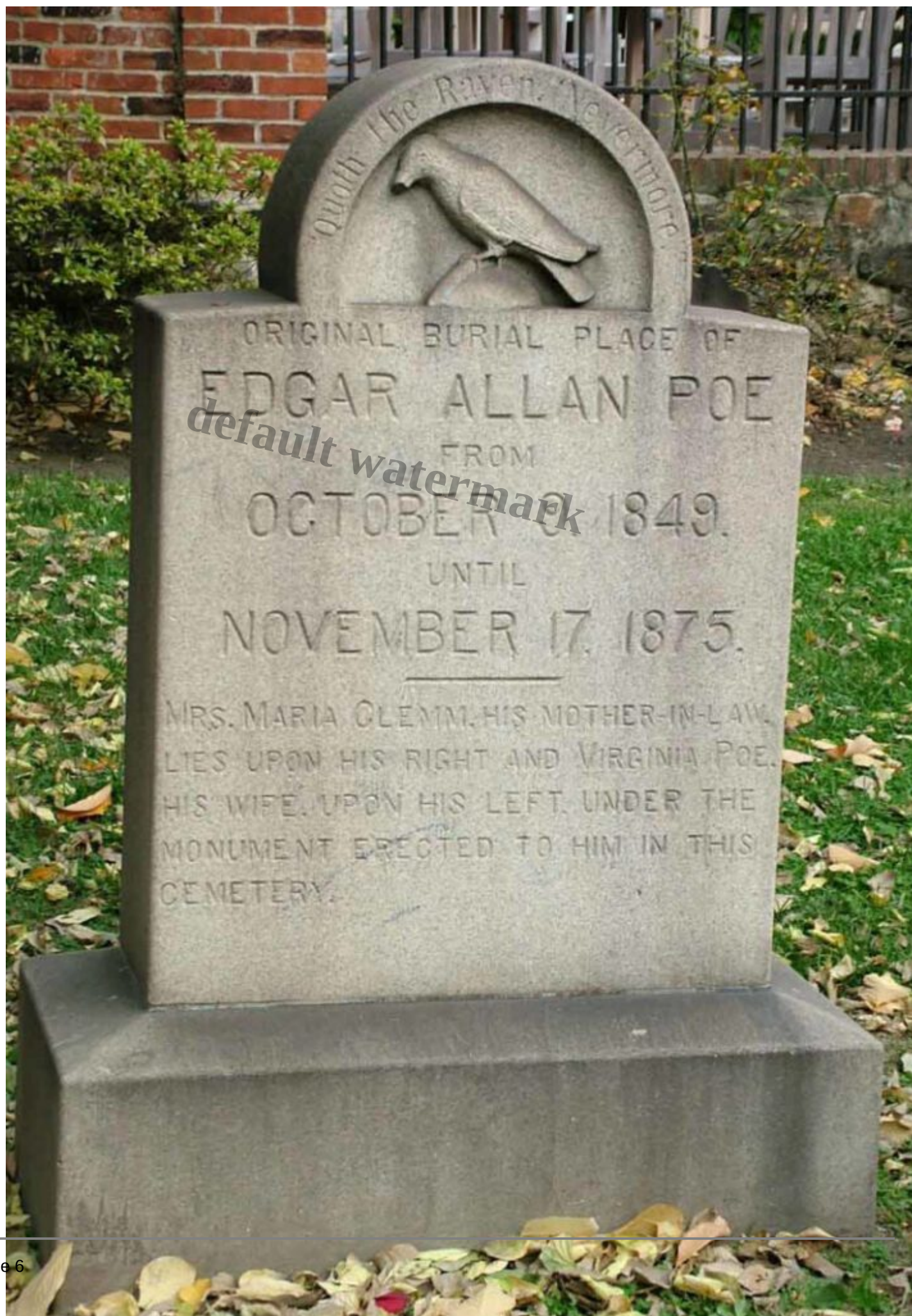
Gedurende zijn latere leven kreeg Poe publieke beschuldigingen dat hij krankzinnig werd, een idee dat hij oarmde met overpeinzingen over de vage grens tussen waanzin en genialiteit. Je zou je kunnen afvragen: is in een grove, commerciële samenleving de zogenaamde *“waanzin”* niet een verstandige reactie? Wordt het niet als ontsnapping aan de gevoelige en creatieve geest opgedrongen? Dit zou een van de belangrijkste argumenten zijn van degenen die later Poe verdedigden, zoals de Franse dichter/criticus Charles Baudelaire.

Kosmologie

Naast zijn literaire en poëtische kant had Poe ook interesse in filosofische en wetenschappelijke vraagstukken. Dit laatste komt het best naar voren in zijn in 1848 geschreven *Eureka: A Prose Poem*, een essay over het universum, waarin hij met de in het leger opgedane kennis als ballistisch expert over belangwekkende kosmologische verschijnselen schrijft, een voorschot neemt op de theorie van de oerknal en met een juiste verklaring kwam voor de [paradox van Olbers](#). Volgens Poe zelf was *Eureka* zijn meesterwerk, dat overigens niet als echte wetenschap was te kwalificeren. Poe's beweringen over de dichtheid en rotatie van planeten zijn overigens niet altijd in overeenstemming met de wetten van *Newton*.

Het einde

The end zou voor Poe snel arriveren. Toen Virginia eenmaal stierf, begon hij aan wanhopige pogingen om de harten te heroveren van de vrouwen van wie hij ooit hield. Hij begon de een na de ander (soms tegelijkertijd) in paniek het hof te maken. Tijdens een bezoek aan Baltimore in oktober 1849 stortte hij, na dagen drinken, op straat in. Hij werd ijlend en hallucinerend gevonden en naar een nabijgelegen ziekenhuis gebracht, waar hij een paar dagen later stierf. Eerst begraven in een ongemarkeerd graf in de stad, wordt hij vandaag herdacht op twee locaties, de oudste gemarkeerd met een grafsteen met vermelding van zijn meest memorabele poëtische refrein: *Quoth the Raven, Nevermore*.

Datum aangemaakt
2026/02/17

default watermark